

Godišnji izvještaj o radu

za 2023. godinu

ISI
FONDACIJA
Institut za socijalne inovacije

Podgorica, 2024.

Godišnji izvještaj o radu za 2023. godinu

E MAIL: FONDACIJA.ISI@GMAIL.COM
WEB: [HTTPS://FISINOVACIJE.ME/FIS-INOVACIJE/](https://FISINOVACIJE.ME/FIS-INOVACIJE/)
INSTAGRAM: FONDACIJA.ISI

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

Opšti cilj projekta:

Unapređenje inkluzivnosti i položaja mladih osoba s invaliditetom u crnogorskom društvu kroz jačanje stručnih i motivacionih kapaciteta najmanje 10 aktivnih studenata s invaliditetom na društveno-humanističkim programima Univerziteta Crne Gore.

Specifični ciljevi projekta:

1. Osnaživanje najmanje 10 mladih osoba s invaliditetom koji pohađaju ustanove visokog obrazovanja u Crnoj Gori kroz razvoj motivacionih kapaciteta za aktivno učešće u traženju opcija za radno angažovanje.
2. Unapređenje praktičnih vještina potrebnih za obavljanje stručnih poslova u oblasti socijalne zaštite za osobe s invaliditetom, zatim medija, programiranja itd. u zavisnosti od ličnih preferencija učesnika.
3. Integriranje materijala i iskustava stečenih tokom procesa realizacije obuka u Priručnik pod nazivom "Mlade osobe sa invaliditetom i visoko obrazovanje: karijerna orijentacija i kapaciteti za zapošljavanje", čime se omogućava širenje korisnih informacija i tehnika širom zajednice.
4. Omogućavanje PwD-a koji uspješno prođu programe obuka da se uključe u jednomjesečno stažiranje u ustanovama socijalne i dječje zaštite, te privatnom i nevladinom sektoru, radi sticanja praktičnog iskustva.

Fondacija Institut za socijalne inovacije realizacijom projekta „Breaking stereotypes against persons with disabilities“ uz podršku Ambasade Republike Češke nastojala je unaprijediti stručne i motivacione potencijale za radnim angažovanjem mladih osoba sa invaliditetom (PwD).

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

Aktivnosti:

Set obuka usmjerenih na unapređenje psihosocijalnih vještina PwDs

Realizacija obuka na polju karijernih orijentacija i jačanja socio-psiholoških vještina obuhvatila je predstavljanje različitih modela koji su paradigmatski u socijalnom radu sa OSI, kao što su: medicinski model, socijalno – ekološki model, model ljudskih prava. Takođe, fokus prvog dana obuke bio je usmjeren na savladanje metoda i tehnika za borbu protiv predrasuda i diskriminacija. Drugi dan obuke posvećen je grupnom i individualnom radu u psihosocijalnoj rehabilitaciji. Fokus obuke je na radnom angažovanju osoba sa invaliditetom kroz korišćenje njihovih radnih i motivacionih potencijala.

Set obuka usmjerenih na karijernu orijentaciju i potencijale PwDs

Prvog dana obuke realizovane su aktivnosti koje se odnose na specifičnosti socijalne zaštite u Crnoj Gori, kao i pozicije OSI u okviru pomenutog sistema. Pristup, prilagođenost, fleksibilnost, sveobuhvatnost, održivost samo su neke od tema koje su obrađene u okviru predmetnog sadržaja. Poseban dodatak obukama čine vježbe koje utiče na spoznaju sopstvenog identiteta i upoznavanja sa konceptima ljudskih i socijalnih prava. Drugi dan obuke bio je rezervisan za promociju socijalnog preduzetništva kao mehanizma za rješevanje pitanja pozicioniranja OSI na tržište rada. Učesnici su imali priliku da se upoznaju sa različitim konceptima socijalnog preduzetništva. Takođe, kroz planirane vježbe stiču znanje o formi pravljenja biznis plana.

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

Aktivnosti:

Uspješno je realizovan proces pisanja priručnika „Mlade osobe sa invaliditetom i visoko obrazovanje: karijerne orijentacije i kapaciteti za zapošljivanje“. Priručnik, osim naučnog osvrta na položaj mladih osoba sa invaliditetom na tržištu rada u Crnoj Gori, obuhvata i izjave i mišljenja samih učesnika koji su obavili stažiranje u sklopu ovog projekta. Urednik priručnika je doc. dr. Ugljesa Janković, a saradnice mr Nina Krivokapić i MSc Dajana Zečević. Recenzent je direktor Visoke škole socijalnog rada u Beogradu, prof. dr Vladimir Ilić. Priručnik predstavlja resurs za razumijevanje izazova s kojima se suočavaju mlađi sa invaliditetom u sistemu visokog obrazovanja i zapošljavanja.

Sadržaj priručnika uključuje:

- Apstrakt
- Uvod
- Invaliditet i visoko obrazovanje
- Pozicije i servisi podrške osobama sa invaliditetom u visokom obrazovanju
- Karijerne orijentacije i mlađe osobe sa invaliditetom
- Priprema za fleksibilne pristupe tržištu rada
- Samopouzdanje i asertivne komunikacije kao faktor inkluzije
- Inspirativne priče OSI
- Zaključak
- Praktični resursi

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

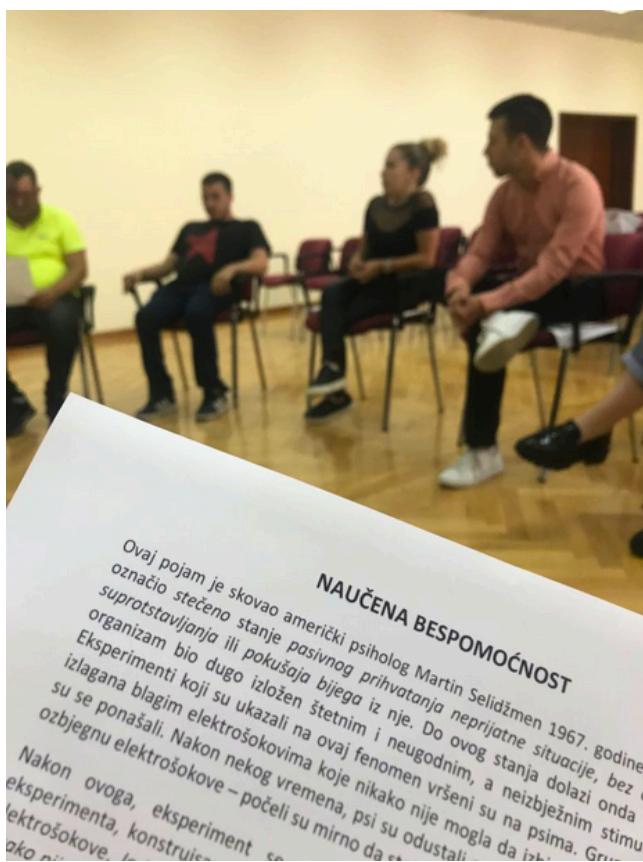

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

Aktivnosti:

Mentorska podrška mladim osobama sa invaliditetom pružana je u skladu sa njihovim ličnim preferencijama, oblastima studija i terminom koje im odgovara. Takođe, institucije i organizacije gde su vršili stažiranje nalaze se u njihovom mjestu prebivališta kako bi se izbjegle teškoće sa svakodnevnim prevozom na veće udaljenosti. Ostvarena je saradnja sa dvije državne institucije (Centar za socijalni rad - Pljevlja i Zavod za socijalnu i dečju zaštitu Crne Gore), kao i potpisani memorandumi o saradnji sa dve nevladine organizacije (NVO Roditelji i NVO Tinker) i dvije kompanije (Arhimed d.o.o. i Trifunović company).

Svih 7 učesnika sa invaliditetom uspješno je završilo svoje stažiranje u 6 državnih institucija, nevladinih organizacija i privatnih kompanija, radeći po 15 dana, 30 sati nedeljno, što je u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom koje propisuje maksimalno sedmično radno vreme za osobe sa invaliditetom.

“Breaking stereotypes against persons with disabilities”

Aktivnosti:

Fondacija Institut za socijalne inovacije je 12. oktobra, organizovala okrugli sto u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore na temu „Mlade osobe sa invaliditetom i visoko obrazovanje: karijerna orijentacija i kapaciteti za zapošljavanje“.

Cilj okupljanja bila je promocija priručnika pod nazivom „Mlade osobe sa invaliditetom i visoko obrazovanje: karijerna orijentacija i kapaciteti za zapošljavanje“.

“Better Together”

Opšti cilj projekta:

Dati doprinos razvoju i unapređenju ambijenta koji omogućava poštovanje ljudskih prava i eliminisanje diskriminacije, kroz teorijsku i praktičnu edukaciju mladih studenata/tkinja socijalnog rada iz različitih crnogorskih opština, kao budućih promotera ideje interkulturalnog dijaloga u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi projekta:

- 1.Unapređenje individualnih kapaciteta studenata socijalnog rada u oblasti interkulturalizma i antidiskriminacije što doprinosi većem stepenu socijalne kohezije;
- 2.Jačanje obrazovnih potencijala kod studenata/tkinja socijalnog rada u vezi sa karakteristikama kulturne raznovrsnosti prisutne u Crnoj Gori;
- 3.Dekonstrukcija uvriježenih predrasuda i stereotipa o pripadnicima različitih etničkih/nacionanih zajednica koji predstavljaju prepreku za postizanje socijalne inkluzije;
- 4.Uviđanje sopstvene uloge, i kao mlade osobe i kao budućeg profesionalca u pomažućim profesijama, u promociji različitosti, tolerancije, interkulturalnog dijaloga, te mirnog rješavanja konflikata;
- 5.Smanjenje etničke distance prema pripadnicima različitih nacionalnih i etničkih zajednica u Crnoj Gori.

Projekat „Better Together“ se implementirao uz podršku regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan kojeg implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Center for Research and Policy Making (CRPM) i Institute for Democracy and Mediation (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške.

“Better Together”

Usvojen koncept interkulturalizma i interkulturnog dijaloga kako u teoriji tako i u praksi.

Uspješno realizovan program od 7 obuka iz različitih domena interkulturalizma i to:

- Prva obuka – Tema: Dublje značenje
- Druga obuka – Tema: Drugo ja
- Treća obuka – Tema: Mediji i interkulturalizam
- Četvrta obuka – Tema: Migracije
- Peta obuka – Tema: Vulnerabilne grupe
- Šesta obuka – Tema: Interkulturalni dijalog
- Sedma obuka – Tema: Mladi i interkulturalnost

“Better Together”

“Istraživanje stavova budućih socijalnih radnika/ca na temu interkulturalizma u Crnoj Gori”

Sprovedeno je istraživanje čiji nalazi su se koristili za izradu online brošure o stavovima budućih socijalnih radnika/ca na temu interkulturalizma u Crnoj Gori. Ukupno 40 pristiglih i statistički obrađenih odgovora. Kreirana jedna brošura od 35 strana dostupna na web stranici FISI.

Istraživanje stavova budućih socijalnih radnika/ca na temu interkulturalnosti u Crnoj Gori

“Better Together”

Organizovana panel diskusija “Razgovorom do pomirenja”

Događaj “Razgovorom do pomirenja” predstavlja najvažniji korak u ostvarivanju ciljeva projekta Better together. Najprije, panelom je bilo predviđeno učešće panelista iz ključnih oblasti za domen interkulturalizma u Crnoj Gori. Prisustvo prof. dr Ljudmile Popović, direktorke Direktorata za interkulturalizam pri Ministarstvu za ljudska i manjinska prava u Crnoj Gori, dr Nemanje Stankova sa Fakulteta političkih nauka UCG i tadašnje izvršne direktorke Fondacije Institut za socijalne inovacije, mr Nine Krivokapić Bakrač, doprinijelo je raznolikosti perspektiva i stručnosti na panelu. Događaju je prisustvovalo 12 učesnica u projektu za koje smo prethodno konstatovali da dolaze iz različitih regija i opština Crne Gore, koje su različite nacionalne i etničke pripadnosti, kao i religijskog određenja, što je omogućilo raznovrsnost diskusije i razmjenu iskustava.

FONDACIJ A

Institut za socijalne inovacije

E MAIL: FONDACIJA.ISI@GMAIL.COM

WEB: HTTPS://FISINOVACIJE.ME/FIS-INOVACIJE/

INSTAGRAM: FONDACIJA.ISI